

Inklusion

Afrapportering af begrebsprojekt
om inklusion

Publikationen er udgivet af
Socialstyrelsen
Edisonsvej 18, 1.
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00
E-mail: servicestyrelsen@servicestyrelsen.dk
www.servicestyrelsen.dk

Indhold udarbejdet af Begrebssekretariatet i Socialstyrelsen.
Forfatter: Begrebskonsulent Helle Wittrup-Jensen
Udgivet 02-10-2013

Download eller sesti til rapporten på www.socialebegreber.dk.
Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse af kilde.

Indholdsfortegnelse

1	Oversigt.....	4
2	Formål med begrebsprojektet	4
2.1	Termer og almensproglige ord	5
2.2	Terminologiarbejde	5
3	Arbejdsproces og resultat	6
3.1	Den indledende afklaring	6
3.2	Arbejdsgruppe og kvalitetssikring	6
3.3	Koordinering med øvrige begreber	7
3.4	Resultat	8
4	Introduktion til begrebet inklusion.....	9
4.1	Inklusion	9
4.2	Inklusionsunderstøttende tiltag	10
5	Bilag 1: Termliste, Inklusionsbegreber.....	11
6	Bilag 2: Diagram, Inklusionsbegreber	16
7	Bilag 3: Læsevejledning til begrebsdiagram	17
8	Bilag 4: Deltagere i arbejdsgruppe	18

Afrapportering af begrebsprojekt om inklusion

1 OVERSIGT

Denne afrapportering dokumenterer et begrebsprojekt vedrørende inklusion. Projektet er gennemført i samarbejde mellem Socialstyrelsens fagenheder, en begrebskonsulent fra Socialstyrelsen og to repræsentanter fra NVIE (Nationalt Videnscenter for Inklusion og Eksklusion). Resultatet er udtryk for Socialstyrelsens definition på begrebet inklusion.

Afrapporteringen indeholder følgende: Beskrivelse af formålet med projektet og anvendelsen af den terminologiske metode, præsentation af arbejdsprocessen (herunder koordination med eksisterende begreber) og resultatet, samt principbeslutninger, som arbejdsgruppen har lagt til grund for definitionen.

Bilagene omfatter følgende: En termliste og et begrebsdiagram samt læsevejledning til diagram og liste over deltagere.

2 FORMÅL MED BEGREBSPROJEKTET

Formålet med projektet er at etablere en systematisk begrebsstruktur og et klart defineret inklusionsbegreb, der skal danne udgangspunkt for Socialstyrelsens projekter vedrørende inklusion på tværs af fagenheder og målgrupper.

Definitionen skal danne grundlag for, at det enkelte projekt kan operationalisere begrebet i henhold til projektets specifikke formål og målgruppe, og skal dermed sikre at projekterne, på trods af forskelligheder i målgrupper, indsatser mv., har en fælles overordnet forståelse af, hvad der menes med ordet inklusion.

Begrebsprojektet omfatter ikke arbejdet med at identificere indikatorer i forhold til specifikke målgrupper eller identificere udsatte positioner, men begrebsarbejdet kan anvendes som udgangspunkt for dette arbejde.

Definitionen er formuleret stringent og generisk og er koordineret med det øvrige begrebsarbejde på socialområdet, således at det terminologiske fundament kan række ud over projektet selv. Hermed forstås, at de indeholdte begreber er struktureret og defineret tilstrækkeligt generelt og kontekstuafhængigt til, at de samme strukturer og definitioner kan genanvendes i andre projekter, der berører samme emneområde. Hermed er der skabt mulighed for en sammenhængende og koordineret udvikling af området på tværs af forskellige tiltag.

Begrebssekretariatet laver alle begrebsafklaringer med udgangspunkt i de internationale rammer for terminologisk standardiseringsarbejde.¹ Anvendelsen af ISO-standarderne giver en systematik i struktureringen og definitionen af begreberne. Denne systematik muliggør, at de resulterende terminologier efterfølgende kan skaleres – dvs. at de kan suppleres og differentieres efter behov – og at de kan genanvendes på tværs af de enkelte projekter, der har udviklet dem. ISO-standarderne skaber et ensartet og sammenligneligt produkt, der hviler på en gennemprøvet metode og præsenteres vha. en tydelig notation.

Der er følgende gevinster ved at udarbejde en ISO-standardiseret terminologi som grundlag for det videre arbejde med inklusion:

¹ ISO 704 Terminologiarbejde – Principper og metoder. ISO 1087 - 1 Terminologisk arbejde – Vokabular – Del 1: Teori og anvendelse

- Der tilvejebringes en gennemarbejdet, fælles forståelsesramme, der kan anvendes i kommende projekter.
- Projektet genbruger allerede afklarede begreber fra andre projekter, der er udarbejdet efter samme metode.
- Projektet er koordineret med den øvrige terminologiudvikling på socialområdet.

2.1 TERMER OG ALMENSPROGLIGE ORD

Dagligsproglige ord har ofte en noget upræcis betydning, og de indgår ikke i en fast systematik. Det modsatte gælder i et vist omfang for termer. Termer bruges i faglig kommunikation, som omhandler et bestemt emne. En term har en forholdsvis afgrænset betydning, og begrebet, som er termens betydning, indgår i en systematik med andre begreber inden for emnet. Det kan variere meget fra emne til emne, hvor klar begrebernes systematik er, og hvor præcist begrebet er afgrænset.

'Appendicitis' og dets synonym 'blindtarmsbetændelse' er eksempler på termer, hvorimod, 'hane' eller 'tang' er eksempler på almensproglige ord. De to sidste ord er ikke bare upræcise, de har flere helt forskellige betydninger. De refererer til flere forskellige begreber.

Modsat fx sundhedsområdet, så findes der på socialområdet ikke mange veletablerede terminologier. Derfor er det ofte almensproglige ord, der i en særlig sammenhæng genanvendes som termer, dvs. de almensproglige ord bruges som fagudtryk med en mere specifik betydning. Det kan fx være 'tilbud', 'kommune', 'afgørelse' og 'indsats'. Dette gør sig også gældende for termen 'inklusion', der bruges almensprogligt i en bestemt generel betydning og på det sociale område med en bestemt, mere specifik betydning. Da termen 'inklusion' bruges om både det almene og det fagspecifikke, er det i projektet valgt at oprette synonymet 'social inklusion' til at repræsentere det fagspecifikke inklusionsbegreb i begrebsbasen. Dog er termen 'inklusion' valgt som foretrukken term og formidlingsterm til at repræsentere begrebet i mundtlig og skriftlig kommunikation om emnet.

2.2 TERMINOLOGIARBEJDE

Netop fordi socialområdet gør så udstrakt brug af dagligsproget i den faglige kommunikation, er det særligt vigtigt at være meget klar og tydelig om den betydning, som man tillægger ordene, når de anvendes i en given sammenhæng. Man bør med andre ord afklare og beskrive den terminologi, som man benytter sig af.

En terminologi udarbejdet efter de internationale standarder består af en termliste og et begrebsdiagram.

En termliste er en samling af terminologiske artikler. Hver artikel beskriver et begreb. En terminologisk artikel indeholder: a) en term (fagudtryk), b) eventuelle synonymer, c) en definition, hvor begrebet kort og præcist beskrives med særligt fokus på afgrænsning til sideordnede begreber, d) evt. en uddybende kommentar til definitionen.

Et begrebsdiagram (en ontologi) er en grafisk fremstilling af begrebernes semantiske relationer inden for et emneområde. Begrebsdiagrammet anvender nogle faste notationer og symboler. Disse er yderligere forklaret i bilag 3.

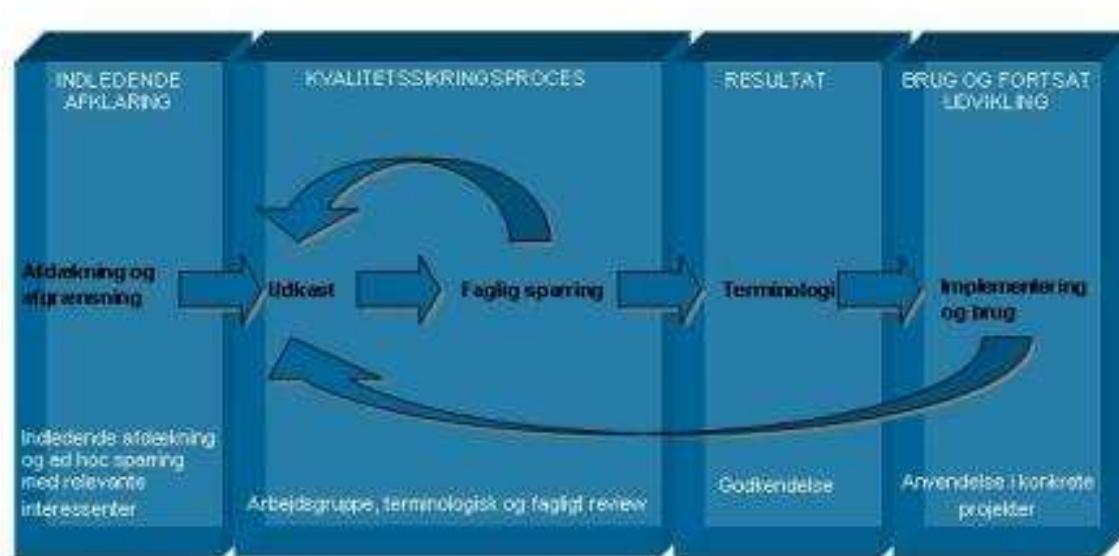
ISO-standarderne indeholder en række krav til terminologiernes form og indhold, som er afgørende for den måde termlisterne og begrebsdiagrammerne ser ud på. Bl.a. skal definitionerne være baseret på identifikationen af karakteristiske træk (dvs. træk som beskriver de vigtigste egenskaber ved begrebet) og være baseret på den struktur, som er afdækket i begrebsdiagrammet. Selve formuleringen af definitionen

skal være kort og præcis, systematisk og dækkende, og så må den ikke være negativ eller cirkulær. Tilsvarende skal de valgte termer være passende, selvforklarende, systemrigtige og præcise.

Mange af disse krav peger i forskellige retninger. Det er derfor op til projektet at finde en passende balance ud fra projektets formål og målgruppe.

3 ARBEJDSPROCES OG RESULTAT

Arbejdet med at tilvejebringe en ISO-standardiseret begrebsafklaring af inklusion tog udgangspunkt i nedenstående procesmodel. De enkelte faser i processen er uddybet i de efterfølgende afsnit.

3.1 DEN INDLEDENDE AFKLARING

Udgangspunktet for begrebsprojektet er et udkast til terminologi, udarbejdet af begrebskonsulenten på baggrund af informationssøgning på nettet.

3.2 ARBEJDSGRUPPE OG KVALITETSSIKRING

Den faglige sparring omkring inklusion blev varetaget af en arbejdsgruppe bestående af to repræsentanter fra NVIE og 9 repræsentanter fra Socialstyrelsens fagenheder. Det var tilstræbt, at samtlige målgruppers synspunkt skulle være repræsenteret i begrebsarbejdet med henblik på at sikre et overordnet begreb, der kan fungere som fælles referenceramme for inklusionsprojekter på tværs af målgrupper og fagområder. Arbejdsgruppen blev ledet af begrebskonsulenten.

Der har været afholdt to heldagsmøder i arbejdsgruppen. På det første møde fik arbejdsgruppen en kort introduktion til de krav og rammer, som ligger i ISO-standard, og foretog derefter et første skøn over, hvilke karakteristiske træk, der skulle indgå i en definition. Udkastet til definition blev herefter bearbejdet med henblik på at kunne fungere som fælles og tværgående. Mellem de to møder har arbejdsgruppen haft udkastet til definition til kommentering. Det andet og afsluttende arbejdsgruppemøde tog udgangspunkt i det reviderede udkast og havde desuden fokus på begrebets semantiske relationer til tilstødende begreber. Efter andet møde har arbejdsgruppen igen haft mulighed for skriftlig feedback på definitionen og nærværende afrapportering.

I begrebsprojektet har *arbejdsgruppens* opgaver primært været følgende:

- At bidrage til at afgrænse begrebet og afdække karakteristiske træk ved inklusion, samt udvælge de begreber, som er centrale for at afdække det faglige indhold inden for emneområdet.
- At bidrage med generel viden om den eksisterende fagforståelse og socialfaglige praksis i forhold til de forskellige målgrupper.
- At bidrage med specifik viden om kontekst og indhold i forhold til inklusionsprojekter.

I begrebsprojektet har *begrebskonsulentens* opgaver primært været følgende:

- At udarbejde udkast til termvalg, struktur og definitioner herunder sikre identifikation af inddelingskriterier og nødvendige hjælpebegreber.
- At sikre overholdelse af de gældende ISO-standarder for arbejdet.
- At udarbejde oplæg inden arbejdsgruppemøderne og efterbehandle input fra møderne.
- At facilitere arbejdsgruppemøderne.
- At sikre koordinationen med det øvrige begrebsarbejde på socialområdet og tilstødende ressortområder.
- At identificere og håndtere konsekvensrettelser i det øvrige begrebsarbejde på socialområdet på baggrund af ændrede behov og nye begreber.

3.3 KOORDINERING MED ØVRIGE BEGREBER

Mange relevante begreber er allerede defineret i andre begrebsprojekter og kan indgå direkte i terminologien vedrørende inklusion. Disse begreber stammer fra ICF². Centralt står her funktionsevnebegrebet, der er et dynamisk begreb, idet funktionsevne opstår i et samspil mellem en person og dennes kontekstuelle faktorer (omgivelsesfaktorer og personlige faktorer). Funktionsevnebegrebet kan anvendes for alle målgrupper på det sociale område.

Arbejdsgruppen identificerede en gensidig relation mellem begrebet inklusion og begrebet funktionsevne, idet begge begreber har indflydelse på hinanden. Selv om begrebet anvendes i stadig større grad inden for det sociale område, var det arbejdsgruppens vurdering, at vi ikke kan forudsætte en detailviden om funktionsevnebegrebet. For at imødegå misforståelse i de sammenhænge, hvor definitionen vedrørende inklusion anvendes i formidlingsversionen (uden mulighed for at anvende hyperlinks til definitionen på begrebet funktionsevne) har arbejdsgruppen valgt at supplere ordet 'funktionsevne' med 'forudsætninger' og 'kontekstuelle faktorer', selv om det for læseren med dyb indsigt i ICF og funktionsevnebegrebet er en tautologi.³

² WHO: International Klassifikation af Funktionsevne, Funktionsevnenedsættelse og Helbredstilstand, 2003. Definitionerne er terminologisk bearbejdet til ISO-standard og anvendes i den form, de er registreret på Socialebegreber.dk.

³ Se definitionen på inklusion i termlisten for formulering med forudsætninger, funktionsevne og kontekstuelle faktorer.

3.4 RESULTAT

Begrebsarbejdet består af en afklaring af en række fagudtryk, deres betydning og indbyrdes relationer som tilsammen beskriver et emneområde. En afklaret terminologi hjælper til at undgå misforståelser og skaber et kendt og fælles grundlag for entydig kommunikation.

Begrebsprojektet har identificeret følgende begreber, hvor der er blevet identificeret struktur og udarbejdet definitioner:

- Inklusion
- Social inklusion
- Eksklusion
- Social eksklusion
- Inklusionsunderstøttende tiltag

Projektet har desuden genbrugt følgende begreber fra ICF:

- Kontekstuel faktor
- Omgivelsesfaktor
- Hæmmende faktor
- Fremmende faktor
- Personlig faktor
- Funktionsevne
- Kroppens funktion
- Kroppens anatomi
- Aktivitet
- Deltagelse

Begrebsprojektet har leveret to sammenhængende produkter: en termliste (bilag 1) og et begrebsdiagram (bilag 2).⁴

⁴ Begrebsdiagrammer, termlister og systematiske oversigtslister til emnet kan også findes på Socialebegreber.dk. Begrebsprojektets begreber, som de foreligger ved afslutningen af projektet, forefindes i nærværende afrapportering, samt på projektsiden på Socialebegreber.dk. Da der løbende vil ske en udvikling af begreberne på socialområdet, vil man til enhver tid kunne finde den opdaterede version af begreberne i begrebsbasen på Socialebegreber.dk.

4 INTRODUKTION TIL BEGREBET INKLUSION

I faglige drøftelser om begrebet inklusion kan der opstå forvirring omkring, hvad der er målet, og hvad der er bevægelse hen imod målet. For at tydeliggøre denne forskel er det valgt at oprette termen 'inklusion' om målet – dvs. den tilstand, man ønsker at opnå, og 'inklusionsunderstøttende tiltag' om vejen dertil. Ordet tiltag er valgt, fordi der her tænkes bredere end social indsats, forstået som specifikke ydelser, der leveres. Det er vigtigt at understrege, at definitionerne på inklusion og inklusionsunderstøttende tiltag skal ses som to tæt forbundne størrelser – de skal læses og anvendes i sammenhæng for det få det fulde indblik i karakteristika forbundet med inklusion.

Begrebsdefinitionerne præsenteres her i deres formidlingsvariant, der adskiller sig fra den terminologiske variant ved ikke at nævne nærmeste overbegreb, tillade flertalsformer i termen, stort begyndelsesbogstav og punktum, samt bestå af en sammenskrivning af definition og kommentar.⁵

4.1 INKLUSION

Inklusion er, når en person eller en gruppe af personer deltager aktivt og ligeværdigt i gensidigt udviklende fællesskaber uanset forskelle i forudsætninger og funktionsevne, herunder kontekstuelle faktorer.

Med ligeværdigt menes gensidig accept af forskellighed.

Med fællesskaber forstås de almindelige samfundsmæssige institutioner, hvor mennesker interagerer og påvirker hinanden, som fx arbejde, uddannelse og foreningsliv og lokalsamfundet.

I udarbejdelsen af definitionen og kommentaren er der lagt vægt på:

- At inklusion er en tilstand, der kan tilstræbes som resultat. At det er en tilstand betyder ikke, at det er en statisk tilstand. Frossen er fx også en tilstand, der som bekendt kan ændres under visse temperaturforhold. Tilstandsbegrebet er defineret i fællesoffentlig regi.⁶
- At fællesskaber skal være gensidigt udviklende.
- At der i ligeværdigt ligger en gensidig anerkendelse.
- At inklusion er deltagelse i mere end blot ét fællesskab.
- At fællesskaber eksemplificeres for at tydeliggøre, at et botilbud, fx et bofællesskab, ikke falder inden for denne kategori.
- At fritidsliv er indeholdt i ordet 'lokalsamfundet'.
- At inklusion er et almenmenneskeligt behov – derfor nævnes ikke specifikke målgrupper.

⁵ Se bilag 1 for den terminologiske variant. Såvel terminologisk variant og formidlingsvariant er tilgængelige på [Socialebegreber.dk](http://socialebegreber.dk)

⁶ Se evt. FORVIR, Forum for Videnmodellering i Offentligt Regi, <http://blog.cbs.dk/forvir/>

4.2 INKLUSIONSUNDERSTØTTENDE TILTAG

Inklusionsunderstøttende tiltag er handlinger, der har inklusion som mål. At have inklusion som mål dækker både at opnå inklusion og undgå eksklusion. Inklusionsunderstøttende tiltag sigter mod, at såvel individets som fællesskabets interesser imødekommes. Herunder hører blandt andet at sikre, at der ikke er kontekstuelle faktorer, der hæmmer deltagelsen, så som sociale, fysiske, læringsmæssige, samfundsmæssige eller kulturelle barrierer eller fordomsfulde holdninger og handlinger. En forudsætning for vellykket inklusion er derfor, at der er gensidig accept af forskellighed i fællesskabet, så alle kan anerkendes som og opleve sig som bidrager til fællesskabet. En anden forudsætning er, at der iværksættes de nødvendige indsatser, fx i forhold til den personlige trivsel, sociale udvikling og læring, på det optimale tidspunkt ud fra viden og kompetencer og ud fra respekt for forskellighed.

I udarbejdelsen af definitionen og kommentaren er der lagt vægt på:

- At inklusionsunderstøttende tiltag er aktive handlinger – og derved adskiller sig fra blot at rumme.
- At både individets og fællesskabets behov tilgodeses. Det er ikke inklusionsunderstøttende tiltag, hvis fællesskabet påvirkes negativt.
- At vi ikke kan definere os ud af, hvad der er den nødvendige indsats i det konkrete tilfælde. Det er op til de enkelte projekter, der arbejder med inklusion, at tænke begrebet ind i forhold til den givne målgruppe og operationalisere yderligere.
- At oplevelsen af at bidrage til fællesskabet er central.
- At accept af forskellighed fremmer inklusion.
- At den personlige trivsel, sociale udvikling og læring er både på individ- og gruppeniveau.

5 BILAG 1: TERMLISTE, INKLUSIONSBEGREBER

Emne	Generelle begreber
Term	inklusion
Generel definition	tilstand , hvor et objekt er inddraget i et fællesskab eller en sammenhæng

Emne	Generelle socialfaglige begreber
Term	social inklusion inklusion (formidlingsterm), Foretrukken term
Generel definition	inklusion , hvor en person eller en gruppe af personer deltager aktivt og ligeværdigt i gensidigt udviklende fællesskaber uanset forskelle i forudsætninger og funktionsevne , herunder kontekstuelle faktorer
Kommentar	Med ligeværdigt menes gensidig accept af forskellighed. Med fællesskaber forstås de almindelige samfundsmæssige institutioner, hvor mennesker interagerer og påvirker hinanden, som fx arbejde, uddannelse og foreningsliv og lokalsamfundet.

Emne	Generelle begreber
Term	eksklusion
Generel definition	tilstand , hvor et objekt er udelukket fra et fællesskab eller en sammenhæng

Emne	Generelle socialfaglige begreber
Term	social eksklusion eksklusion (formidlingsterm), Foretrukken term
Generel definition	eksklusion , hvor en person eller en gruppe af personer er udelukket fra aktiv og ligeværdig deltagelse i gensidigt udviklende fællesskaber på grund af forskelle i forudsætninger og funktionsevne , herunder på grund af kontekstuelle faktorer

Emne	ICF - International klassifikation af funktionsevne, funktionsevnenedsættelse og helbredstilstand
Term	funktionsevne
Generel definition	kvalitet , der udgøres af kroppens funktion , kroppens anatomi , aktivitet og deltagelse og betinges både af de kontekstuelle

	faktorer og individets helbredstilstand
Kommentar	Funktionsevne betegner samspillet mellem et individ, individets helbredstilstand og de sammenhænge individet indgår i. Det er afgørende at bemærke, at funktionsevne ikke er en objektiv tilstand, men derimod er relativ til de kontekstuelle faktorer - både de personlige og omgivelsesmæssige faktorer. Til de omgivelsesmæssige faktorer hører eksempelvis den fysiske og menneskeskabte omverden og samfundets holdninger, værdier, regler og love. Til de personlige faktorer hører eksempelvis personens alder, køn, erfaring, holdninger, forventninger og værdier.

Emne	ICF - International klassifikation af funktionsevne, funktionsevnenedsættelse og helbredstilstand
Term	kroppens funktion
Generel definition	måde de fysiologiske funktioner i kroppens systemer, inklusiv mentale funktioner, fungerer på
Kommentar	I ICF refererer 'krop' til hele den menneskelige organisme. Til kroppen hører derfor også hjernen, og til kroppens funktioner hører også de mentale eller psykologiske funktioner.

Emne	ICF - International klassifikation af funktionsevne, funktionsevnenedsættelse og helbredstilstand
Term	kroppens anatomi
Generel definition	kroppens forskellige dele og struktur
Kommentar	De forskellige dele i kroppens anatomi er fx organer, lemmer og de enkelte dele af disse.

Emne	ICF - International klassifikation af funktionsevne, funktionsevnenedsættelse og helbredstilstand
Term	aktivitet Term anvendt i ICF personaktivitet
Generel definition	aktivitet , der vedrører en persons udførelse af en opgave eller en handling
Kommentar	Aktivitet er det, en person kan gøre eller udføre. Aktivitet er både mentale aktiviteter, som fx at tænke, regne, problemløse, læse, planlægge, træffe beslutninger m.v., og fysiske aktiviteter, som fx at gå, løfte og bære, af- og påklædning, spise og drikke, samt kombinerede aktiviteter, som fx at kommunikere, skrive, forstå og

bruge kropssprog, bruge transportmidler, købe ind og lave mad mv.
Grænsen mellem hvad, der er aktivitet, og hvad, der er deltagelse, er svær at opretholde i praksis. Aktivitet og deltagelse er derfor også klassificeret samlet i ICF.

Emne	ICF - International klassifikation af funktionsevne, funktionsevnenedsættelse og helbredstilstand
Term	deltagelse
Generel definition	aktivitet , der vedrører en persons involvering i dagliglivet
Kommentar	<p>Deltagelse er en persons involvering i dagliglivet. Deltagelse er en persons aktiviteter i en social- og samfundsmæssig kontekst. Deltagelse repræsenterer funktionsevne på samfundsniveau. Deltagelse kan fx være at skabe og vedligeholde formelle og uformelle sociale kontakter, skaffe sig en bolig, varetage en uddannelse, have lønnet eller selvstændig beskæftigelse, deltage i fællesskaber mv.</p> <p>Grænsen mellem hvad, der er aktivitet, og hvad, der er deltagelse, er svær at opretholde i praksis. Aktivitet og deltagelse er derfor også klassificeret samlet i ICF.</p>

Emne	Generelle socialfaglige begreber
Term	inklusionsunderstøttende tiltag
Generel definition	handling , der har inklusion som mål
Kommentar	<p>At have inklusion som mål dækker både at opnå inklusion og undgå eksklusion.</p> <p>Inklusionsunderstøttende tiltag sigter mod, at såvel individets som fællesskabets interesser imødekommes. Herunder hører blandt andet at sikre, at der ikke er kontekstuelle faktorer, der hæmmer deltagelsen, så som sociale, fysiske, læringsmæssige, samfundsmæssige eller kulturelle barrierer eller fordomsfulde holdninger eller handlinger. En forudsætning for vellykket inklusion er derfor, at der er gensidig accept af forskellighed i fællesskabet, så alle kan anerkendes som og opleve sig som bidrager til fællesskabet.</p> <p>En anden forudsætning er, at der iværksættes de nødvendige indsatser, fx i forhold til den personlige trivsel, sociale udvikling og læring, på det optimale tidspunkt ud fra viden og kompetencer og ud fra respekt for forskellighed.</p>

Emne	ICF - International klassifikation af funktionsevne, funktionsevnenedsættelse og helbredstilstand
Term	kontekstuel faktor

Generel definition	faktor , der omfatter den samlede baggrund og betingelserne for en persons liv og levevilkår
Kommentar	Kontekstuelle faktorer er de sociale, fysiske, samfundsmæssige og kulturelle omstændigheder, som påvirker en persons aktivitet og deltagelse samt sundhed og trivsel.

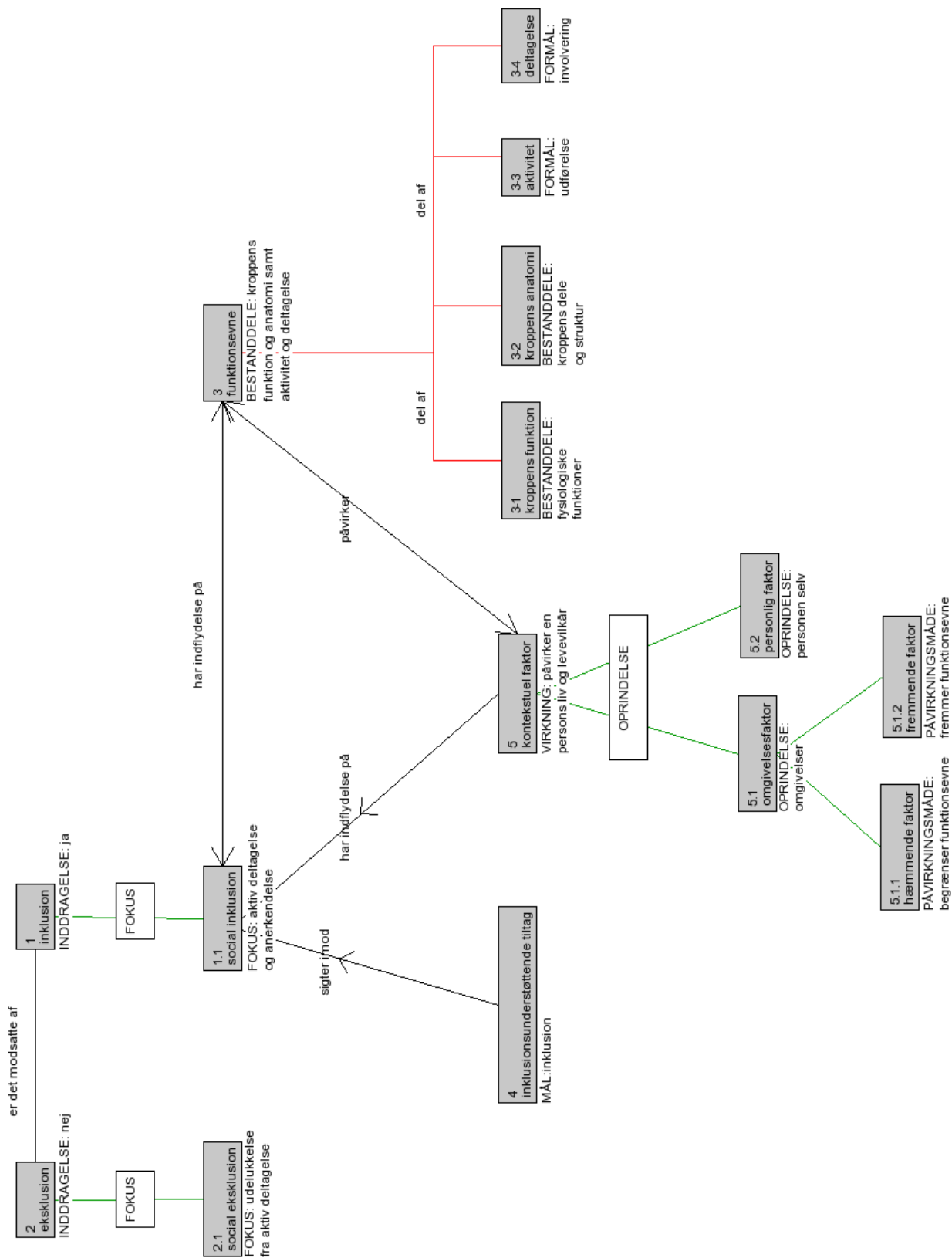
Emne	ICF - International klassifikation af funktionsevne, funktionsevnenedsættelse og helbredstilstand
Term	omgivelsesfaktor omgivelser Term anvendt i Voksenudredningsmetoden
Generel definition	kontekstuel faktor , der omfatter de fysiske, sociale og holdningsmæssige omgivelser, som en person bor og lever i
Kommentar	Omgivelsesfaktorer omfatter hele den omgivende verden, som danner rammen for en persons tilværelse, og som kan hæmme eller fremme personens funktionsevne. Omgivelsesfaktorer omfatter de fysiske omgivelser, de menneskeskabte omgivelser, de kulturelle omgivelser, som fx roller, holdninger og værdier samt sociale omgivelser, som fx politiske forhold, forordninger og formelle regler. På det personlige niveau kan omgivelsesfaktorer fx være hjem, arbejdsplads og skole og den personlige kontakt med fx familie, bekendte, kollegaer og fremmede. På det samfundsmæssige niveau kan omgivelsesfaktorer fx være sociale strukturer som organisationer og offentlige institutioner, tjenester, ydelser, fællesskabsaktiviteter, love og regler samt holdninger og ideologier.

Emne	ICF - International klassifikation af funktionsevne, funktionsevnenedsættelse og helbredstilstand
Term	hæmmende faktor Foretrukken term hindrende faktor begrænsende faktor
Generel definition	omgivelsesfaktor , der ved dens fravær eller tilstedeværelse begrænser funktionsevnen og skaber funktionsevnenedsættelse

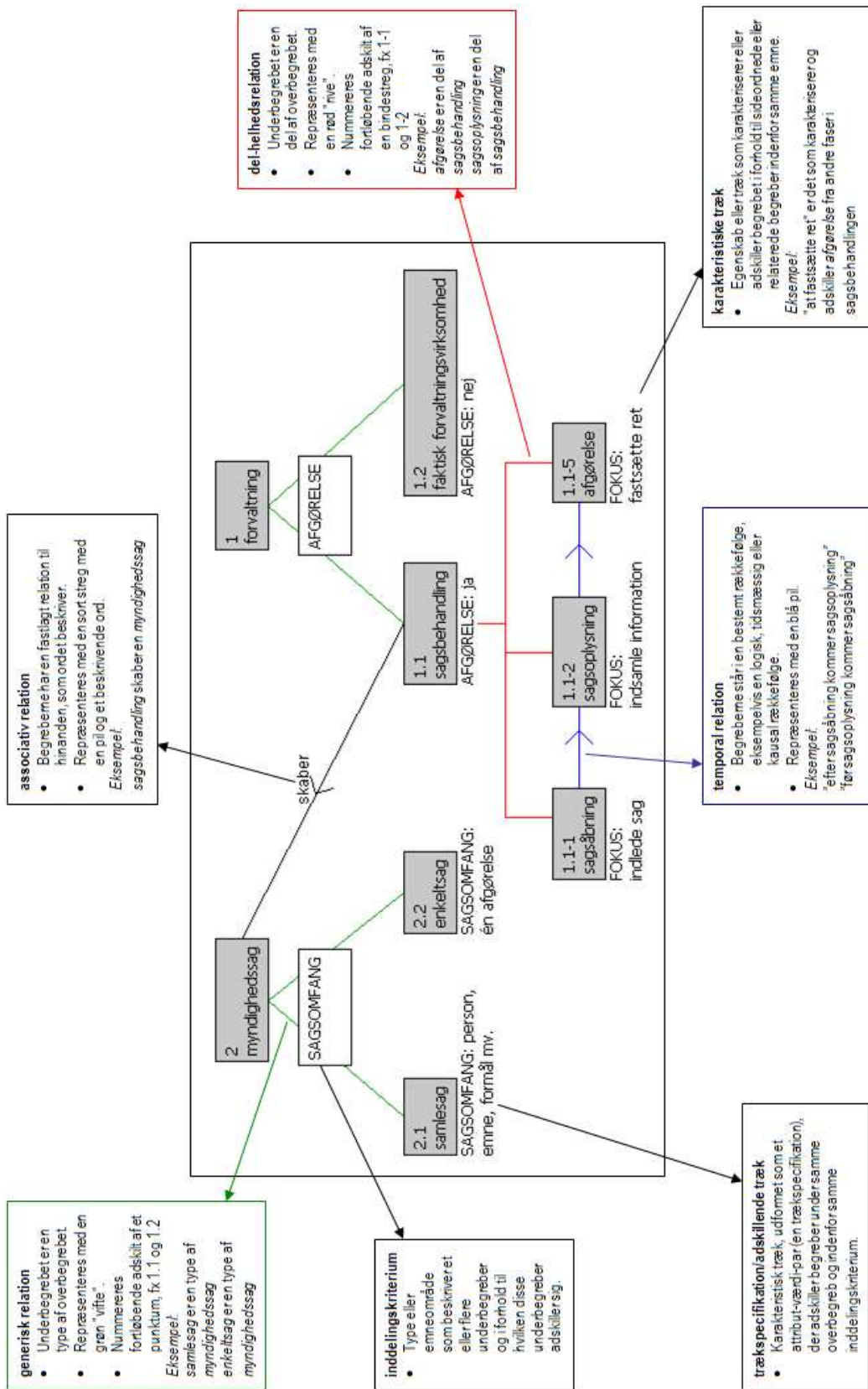
Emne	ICF - International klassifikation af funktionsevne, funktionsevnenedsættelse og helbredstilstand
Term	fremmende faktor
Generel definition	omgivelsesfaktor , der ved dens fravær eller tilstedeværelse forbedrer funktionsevnen og reducerer funktionsevnenedsættelser

Emne	ICF - International klassifikation af funktionsevne, funktionsevnenedsættelse og helbredstilstand
Term	personlig faktor
Generel definition	kontekstuel faktor , der omfatter træk ved en person og personens baggrund og historie
Kommentar	Personlige faktorer omfatter alle de forhold, som relaterer til personen selv, og som kan påvirke personens funktionsevne. Personlige faktorer kan fx omfatte køn og alder, livsstil og vaner, opdragelse og social baggrund, uddannelse og erhverv, erfaringer og generelle adfærdsmønstre samt karaktertræk og personlighed.

6 BILAG 2: DIAGRAM, INKLUSIONSBEGREBER

7 BILAG 3: LÆSEVEJLEDNING TIL BEGREBSDIAGRAM

8 BILAG 4: DELTAGERE I ARBEJDSGRUPPE

Fra NVIE (Nationalt Videnscenter for Inklusion og Eksklusion)	Christian Quvang
	Frank Bylov
Fra Socialstyrelsen	Sanna Dragsholm
	Jens David Kofoed Mogensen
	Mette Baunsgaard
	Finn Blickfeldt Juliussen
	Gøye Thorn Svendsen
	Nina Steensig
	Connie Cramer Jensen
	Dorte Brandt Hansen
	Mette Lund Møller
	Helle Wittrup-Jensen (begrebskonsulent)